

IMPORTANT HIVERNADA I MIGRACIÓ PRENUPCIAL D'ALIGOT *Buteo buteo* A MALLORCA, 2010-2011

Lalo VENTOSO ¹ i Jordi MUNTANER ²

SUMMARY.- *Important common Buzzard Buteo buteo wintering and prenuptial migration in Mallorca, 2010–2011.* The number of wintering common buzzards *Buteo buteo* detected in Mallorca in 2010–2011 was considerably higher than in other years and extended widely over the island. In Menorca higher than normal winter numbers were also recorded. In addition, the prenuptial migration study at the Albercutx watch tower on the Formentor peninsula (Pollença) recorded much stronger passage of this species than in any of the years 2003-2010, despite prenuptial migration being recorded annually between the beginning of March and the end of May since 2003 using a comparable sampling methodology and intensity.

Key words: Buzzard, *Buteo buteo*, wintering, prenuptial migration, Mallorca.

Paraules clau: Aligot, *Buteo buteo*, hivernada, migració prenupcial, Mallorca.

¹ Camí de Jornets, 5. 07144 Costitx. Balears

² c/ Mèrlera, 23. 07011 Palma. Balears

L'aligot *Buteo buteo*, és un rapinaire de talla mitjana que presenta una àrea de distribució molt extensa per gran part del Paleàrtic. Onze subespècies estan reconegudes. A Europa, la subespècie nominal *B.b.buteo* ocupa la major part del continent, incloses Gran Bretanya i nord d'Irlanda, connectant amb una àmplia franja que recorre Àsia d'oest a est fins arribar al Japó, mentre que la subespècie *vulpinus* s'estén per la península Escandinava, fins passat el cercle polar Àrtic, per Noruega, Suècia, Finlàndia i nord de Rússia fins al riu Ienisei, i pel sud fins al Caucas i Àsia central. (DEL HOYO, *et. al.*, 1994).

La totalitat dels exemplars més nòrdics, de la subespècie *vulpinus*, així com alguns dels de la subespècie nominal del centre Europa es desplacen cap al sud. A l'Europa occidental l'hivernada més important es produeix als països

mediterranis i una fracció més petita travessa fins arribar al continent africà. A Europa és un dels aucells de presa més comuns i abundants i se n'ha estimat una població d'entre 700.000 i 1.200.000 parelles reproductores, amb una tendència a l'augment en bastants de països (BirdLife International, 2011).

A l'estret de Gibraltar s'ha detectat una disminució molt important en el nombre d'exemplars migrants, al temps que s'està produint un increment en el nombre d'individus que romanen hivernant al centre d'Europa. L'estudi de la migració postnupcial efectuat a l'estret de Gibraltar va recollir el pas de 2.667 aligots l'any 1972, de 1.999 l'any 1974, de 660 l'any 1976 i de 769 el 1977, la qual cosa suposa una mitjana de 1.524 exemplars/any (BERNIS, 1980). Segons dades del Programa Migres, a finals dels anys 90 la mitjana d'exemplars que

Hivern	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera
1999-2000	9	Important hivernada	3	1
2000-2001	4		3	
2001-2002	4		1	
2002-2003	2			
2003-2004		4	2	
2004-2005	6	4		
2005-2006	9	4	1	
2006-2007	4			
2007-2008	4			
2008-2009	4	9		
2010-2011	43	> 25 *		

Taula 1. Dades d'hivernada d'aligot *Buteo buteo* (considerant des del 15 de novembre fins al 15 de març) segons informació publicada als AOB. Amb (*) s'indica la dada mínima recollida aquest hivern a Menorca (Xavi Méndez, *com. pers.*).

Table 1. Annual common Buzzard *Buteo buteo* wintering data for the period 15th November to 15th March, in accordance with information published in the AOB. (*) denotes the minimum recorded this winter in Menorca (Xavi Méndez, *pers. comm.*).

varen creuar l'estret de Gibraltar va davallar a 200 exemplars/any aproximadament, i en el període 2008-2009 ho varen fer només 78 i 82 individus, respectivament. Les dades dels anys 1997-1998 i dels anys 2008-2009 es varen obtenir fent el mateix esforç de mostreig i aplicant la mateixa metodologia als mateixos observatoris (Antonio-Roman Muñoz, *com. pers.*).

A les illes Balears l'aligot està catalogat com a hivernant escàs a Menorca i hivernant rar a Mallorca i a les Pitiüses, mentre que en migració es considera migrant escàs a totes les illes. S'han recollit les dades publicades als AOB, considerant com període d'hivernada el comprès entre el 15 de novembre i 15 de març i excloent dades evidents d'aucells en migració, com poden ser observacions de grups albirats els mes de març. En alguns casos no és fàcil indicar el número de registres hivernals perquè apareixen agrupacions de dades a una mateix localitat o període o perquè es

resumeix en una frase la hivernada produïda, com en el cas de la que es va registrar a Menorca l'hivern de 1999 a 2000.

L'hivern del 2010-2011 s'ha detectat una hivernada excepcional per tota Mallorca, de la qual s'han recollit nombroses citacions d'exemplars, algunes vegades molt fixats a un determinat indret, amb dades de 43 localitats diferents, a algunes de les quals s'han fet repetides observacions de, normalment, 1 exemplar. A Menorca també s'han fet més observacions d'exemplars hivernants que altres anys (Raül Escandell i Xavier Méndez, *com. pers.*). A Eivissa no hi ha hagut hivernada major que altres anys (Oliver Martínez, *com. pers.*).

A continuació s'indiquen les citacions d'exemplars hivernants recollides per diferents observadors fins al 15 de març de 2011. S'han desestimat les citacions posteriors perquè es podrien tractar d'individus en migració.

Data	Exs.	Localitat	Municipi	Autor/s
17-10-2010	1	Rotonda d'entrada a Inca*	Inca	X. Lledó, M. Roca, J.L. Martínez
14-12-2010	1	Maria de la Salut	Maria de la Salut	S. Quintanilla
18-12-2010	1	Rotonda d'entrada a Inca	Inca	J.L. Martínez, M. Roca, X. Lledó, G. Bernat
19-12-2010	1	Carretera Esporles-Valldemossa	Esporles	J.L. Martínez
21-12-2010	1	Finca es Galatzó	Calvià	J.L. Martínez
21-12-2010	1	A prop des Murterar	Alcúdia	M.A. Reus
23-12-2010	1	Sa Pobla	Sa Pobla	S. Quintanilla
26-12-2010	1	Voltants de Búger	Búger	L. Ventoso
26-12-2010	1	Voltants de Calvià	Calvià	C. Fiol, G. Bernat, S. Pinya, J.L. Martínez
29-12-2010	1	Ariany	Ariany	P. Vicens
29-12-2010	1	Rotonda Búger*	Búger	R. Mas, J.J. Bazán, J. Muntaner
30-12-2010	1	Crestatx	Sa Pobla	M. Rebassa
02-01-2011	2	Es Murterar	Alcúdia	L. Ventoso
03-01-2011	1	Alaró	Alaró	J.V. Lillo
03-01-2011	1	Polígon industrial	Consell	C. López-Jurado
04-01-2011	1	Aquacity	Llucmajor	A. Ferrero
05-01-2011	1	Capdepera	Artà	C. Artigues
07-01-2011	2	Palma	Palma	P. Vicens
07-01-2011	1	Santa Maria	Santa Maria	P. Vicens
07-01-2011	1	Sineu	Sineu	S. Quintanilla
08-01-2011	1	Nord del port de Pollença	Pollença	M. Suárez, X. Aramburu, G. Bernat, J.L. Martínez
08-01-2011	1	Albufereta*	Alcúdia	G. Bernat
08-01-2011	1	Autopista 1 km. nord d'Inca	Inca	M. Suárez, X. Aramburu, G. Bernat, J.L. Martínez
08-01-2011	1	Autopista devora Consell	Consell	M. Suárez, X. Aramburu, G. Bernat, J.L. Martínez
11-01-2011	1	Carretera MA2201 *	(Alcúdia)	G. Servera
14-01-2011	1	Son Simó	Sa Pobla	J. Muntaner
14-01-2011	1	Son Bosc*	Inca	J. Muntaner
16-01-2011	1	A prop del far de cap Blanc	Llucmajor	J.L. Martínez
20-01-2011	1	1 km. al N de Costitx	Costitx	M. Rebassa
30-01-2011	1	Son Sant Joan*	Palma	J. Muntaner
30-01-2011	1	Port d'Andratx*	Andratx	J.J. Bazán
02-02-2011	1	S'Albufereta*	Alcúdia	C. Herrero
02-02-2011	1	A prop urb. sa Torre	Llucmajor	J.L. Martínez
05-02-2011	1	Manacor	Manacor	J. Adrover
11-02-2011	2	Artà	Artà	J. Muntaner
13-02-2011	1	Can Cullerassa	Pollença	L. Parpal
15-02-2011	1	Son Quint*	Esporles	A. Morro
21-02-2011	1	Puig d'Alenar	Manacor	J. Muntaner
22-02-2011	1	Es Cabàs*	Santa Maria	X. Manzano
23-02-2011	1	Coll d'Ariant	Pollença	J. Muntaner
27-02-2011	1	Marratxinet	Marratxí	G. Panadés
07-03-2011	1	Temelles	Pollença	J. Muntaner, M.A. Reus
12-03-2011	1	S'Albufereta	Alcúdia	C. Herrero
14-03-2011	3	S'Aguila	Llucmajor	M.A. Reus

Taula 2. Citacions recollides d'aligot *Buteo buteo* a l'hivern del 2010 al 2011 a Mallorca. Amb un asterisc exemplars vists més d'una vegada a la mateixa localitat.

Table 2. Sightings of common Buzzard *Buteo buteo* during winter 2010–2011 in Mallorca. Asterisks denote individuals seen more than once at the same site.

Figura 1. Representació a sobre del mapa de Mallorca de les citacions d'aligot *Buteo buteo* que es recullen a la Taula 1.

Fig 1 . Common Buzzard *Buteo buteo* observations gathered on Table 1 represented on a map of Mallorca.

Per altra banda, a la torre d'Albercutx (Pollença), on un grup d'ornitòlegs estudien la migració prenupcial, s'ha detectat una pas molt important d'aligots. Entre els anys 2003 i 2010, amb una intensitat i metodologia de mostreig similar i en un període comprès entre començaments de març i finals de maig, s'han recollit les dades d'aligots en migració que s'indiquen en la taula 3. Com es pot apreciar, existeix una gran

diferència entre els passos detectats en els vuit primers anys, fins al 2010, i en els pas que s'ha produït en el present any de 2011.

S'ha demanat informació a diferents ornitòlegs d'Espanya continental i, en principi, no hi ha indicis que a la península Ibèrica s'hagi produït una hivernada més gran del que és normal ni que la reproducció de l'espècie hagi estat més productiva del que és habitual,

Any	Núm. dies observació	Núm. d'aligots
2003	21	5
2004	24	3
2005	20	51
2006	21	94
2007	24	5
2008	18	26
2009	26	17
2010	23	10
2011	20	334

Taula 3. Resum dels dies d'observació i del número d'aligots *Buteo buteo* observats en migració prenupcial a la torre d'Albercutx (Pollença, Mallorca) des de 2003 fins a 2011.

Table 3. Number of observation days and number of common Buzzards *Buteo buteo* observed on migration from the Albercutx watch tower (Pollença, Mallorca), 2003–2011.

situacions que, per un altre costat, no tenen perquè ser un fenomen generalitzat per a tota la península. L'hivernada detectada a Mallorca podria estar relacionada amb les baixes temperatures registrades a gran part d'Europa aquest hivern, però la migració prenupcial tan intensa sembla que no es pot relacionar amb factors meteorològics.

Es pot concloure que l'hivern de 2010 a 2011, entre el mesos de desembre i fins al 15 de març de l'any següent, s'ha detectat una hivernada d'aligot molt important a Mallorca en comparació amb les dades registrades els deu hiverns anteriors. També ha estat extra-

ordinàriament més important la migració prenupcial en comparació als nou anys anteriors en què s'ha fet un estudi d'aquesta migració aplicant la mateixa metodologia.

BIBLIOGRAFIA

- BERNIS, F. 1980. *La migración en el estrecho de Gibraltar. Vol. 1: Aves planeadoras*. Madrid.
- BirdLife International. 2011. *Species factsheet: Buteo buteo*.
- DEL HOYO, J., ELLIOT, A & SARGATAL, J. Eds. 1994. *Handbook of the birds of the World 2*. New World Vultures to Guinea-fowls. Lynx Edicions, Barcelona.

(Rebut: 4.05.11; Acceptat: 14.05.11)